

Aan: Gemeente Amsterdam
College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 1104
1000 BC Amsterdam

c.c.: gemeenteraad en stadsdeel Centrum
datum: 16 januari 2022
onderwerp: Inspraakreactie concept nota van uitgangspunten Marineterrein Amsterdam

Geacht college,

Als toegewijde gebruikers van de stad verenigd in 'Voordestad', een vereniging ter bevordering van de fysieke kwaliteit en leefbaarheid van Amsterdam, becommentariëren wij relevante ontwikkelingen op diverse schaalniveau's in de (binnen)stad.

In het recente verleden zijn er door diverse bestuurlijke gremia uitspraken gedaan en (principe)besluiten genomen die de marges om de Nota van Uitgangspunten te (doen) wijzigen stevig inperken. Desalniettemin maken wij gebruik van de mogelijkheid om de plannen bij te sturen waar die in onze ogen tekort schieten, waarbij wij ons beperken tot een paar hoofdlijnen.

De ontwikkeling van zo'n grote, tot de verbeelding sprekende plek als het Marineterrein doet er toe en vraagt om keuzes die bepalend zijn voor de directe omgeving, de binnenstad en de stad in zijn geheel.

Graag stellen we voorop dat wij de beoogde functiemenging op het Marineterrein toejuichen waarbij er ruimte komt voor innovatieve bedrijvigheid, educatieve functies en wonen. Moeite hebben wij met het ruimtelijke beslag van de nieuwbouw ten koste van de groenpotentie van het gebied. Circa tweederde van het terrein, het noord-oostelijke deel, wordt in beslag genomen door gebouwen en tussenliggend groen en verharding, en circa een derde, het zuidwestelijke deel, krijgt een parkachtige invulling onderbroken door verspreid liggende gebouwen en verharding (65% groen; 35% gebouwen en verharding, p. 56). Uiteraard staat wat ons betreft het belang van het behoud van monumenten en andere waardevolle gebouwen niet ter discussie¹.

Ruim tien jaar geleden (2010/2011) heeft stadsdeel Centrum - op voorstel van D66, PvdA en GroenLinks - een visie vastgesteld waarin een lans wordt gebroken voor een 'parkbestemming' met ruimte voor 'culturele bedrijvigheid en extra bebouwing'.² Nu, zoveel jaren en discussies verder, is het pleidooi voor ontwikkeling van het Marineterrein als 'groene publieke ruimte' nog steeds actueel, zij het in gemitigeerde vorm.

---

¹ Graag verwijzen wij naar het standpunt van Heemschut, Het Parool 11-01-2022.

² Iedere verwijzing daarnaar in de NvU ontbreekt, wat het beeld oproept dat met de oorspronkelijke plannen van het stadsdeel op geen enkele wijze rekening is gehouden.

Alom wordt erkend dat het groen in de stad versterking behoeft en dat een compacte stad niet impliceert dat alle open plekken moeten worden bebouwd. Een leefbare stad vergt niet alleen meer groen, maar ook meer aaneengesloten **parkgroen**, waar veel bewoners en bezoekers behoefte aan hebben en van kunnen genieten. Het Marineterrein biedt nu juist een kans om substantieel parkgroen - waar de binnenstad niet over beschikt - aan de stad toe te voegen. Dat sluit aan bij pleidooien vanuit de omringende buurten. In de NvU wordt gesuggereerd dat aan die behoefte wordt tegemoet gekomen. Maar de optelsom van onbebouwde ruimte staat niet gelijk aan **groene** ruimte en een substantieel groenoppervlak maakt nog geen **stadspark**.

De bewering dat het beoogde stadspark (met 65% groen) even groot wordt als het Sarphatipark (p. 86) geeft een vertekend beeld.

Met name in het noord-oostelijke deel van het Marineterrein domineren de stenen. Het tussenliggende groen kan niet ervaren worden als parkgroen en het grote door defensie bedongen 'sportpark', annex helikopter landingsplaats, zelfs niet als (openbaar) groen. Door de aanwezige bebouwing en de drukte op zomerse dagen - het groen is nu al ontoereikend, nog zonder rekening te houden met de komst van meer bewoners en werkenden - is het maar zeer de vraag of de zuid-westelijke parkstrook kan worden ervaren en gebruikt als stadspark, met de daarbij horende functionaliteiten zoals het kunnen wandelen en genieten van de (relatieve) rust en stilte. Daarmee rijzen ook twijfels of de doelstelling voor het park wel gehaald kan worden: "een functie voor de hele stad (...), voor zowel bewoners en gebruikers van het Marineterrein als voor bezoekers (p. 86).

De enige mogelijkheid om de parkfunctie te versterken ligt in uitbreiding van het aaneengesloten groen. Het ligt dan voor de hand om de lijn die de nieuwbouw markeert noord-oostwaarts te verschuiven opdat tenminste de helft van het oppervlak van het Marineterrein als aaneengesloten park kan worden ingericht. Daarmee wordt ook de door de binnenhaven veroorzaakte tweedeling van het park ongedaan gemaakt.

Gezien de hoge grondprijzen, de beoogde grondexploitatie en de vraag naar woningen en bedrijfslocaties is dat een lastige boodschap. Maar op deze unieke plek aan het water is het eeuwig zonde om zoveel parkachtige grond te verstenen. Weersta de verleiding daar toe en geef meer ruimte aan een heus stadspark. De ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid van de stad zijn daarmee gediend.

Bijkomend voordeel is dat op deze wijze ook meer recht kan worden gedaan aan het op het Marineterrein aanwezige erfgoed en het historisch maritieme karakter van het gebied.

Bij uitbreiding van de parkstrook zou het verlies aan bouwvolume zoveel mogelijk kunnen worden gecompenseerd door te kiezen voor een andere bebouwingstypologie met een hogere bebouwingsdichtheid, zoals bijvoorbeeld op het Westerdok, echter zonder oprekking van de uitgangspunten ten aanzien van de bouwhoogte³. Dat gaat dan ten koste van het omringende groen, maar dat wordt ruimschoots goed gemaakt door uitbreiding van het park. Meer woningen, waar de buurt voor opteert, kunnen worden gerealiseerd door binnen het uiteindelijke bouwvolume meer ruimte toe te delen aan de woonfunctie.

---

³ Zo'n opgave is in een gebied met bestaande gebouwen natuurlijk moeilijker te realiseren, maar Amsterdam beschikt over voldoende stedenbouwers-architecten die daar toe in staat zijn.

Met belangstelling zien wij uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,
namens Voordestad i.o.

Rogier Noyon
voorzitter

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'R' followed by a smaller 'N' and a trailing flourish.

Fred Kramer
secretaris

A handwritten signature in black ink, featuring a large, stylized 'F' and 'K' with a long horizontal stroke extending to the right.

Voordestad vereniging ter bevordering van de fysieke kwaliteit en leefbaarheid van Amsterdam.
info@voordestad.amsterdam, tel. 06 26214450